

## परिशिष्टे

- अ) इयत्ता १ ते ४ या इयत्तांना प्रथम भाषा मराठी शिक्षिणाऱ्या शिक्षकांसाठी प्रश्नावली.
- ब) शिक्षकांसाठी तयार केलेल्या प्रश्नावलीला प्रतिसाद देणाऱ्या शिक्षकांची यादी.
- क) तज्ञांच्या मुलाखाती घेण्यासाठी तयार केलेली मुलाखतसूची.
- ड) मुलाखत घेतलेल्या तज्ञांची यादी.

## परिशिष्ट - 'अ'

इयत्ता १ ते ४ या इयत्ताना प्रथम भाषा मराठी

शिकविणाऱ्या शिक्षकांसाठी प्रश्नावली.

संशोधन विषय :

“ प्राथमिक स्तरावरील प्रथम भाषा मराठीच्या पाठ्यपुस्तकांचे १०  
गाभाभूत घटकांच्या दृष्टीने केलेले मूल्यमापन.”

प्रश्नावली भरण्याविषयी सूचना :

- १) काही प्रश्नांच्या पुढे 'होय-नाही' असे पर्याय दिलेले आहेत. आपल्याला योग्य वाटेल तो पर्याय ठेवून नको असेल त्यावर आडवी रेघ मारावी.
- २) काही प्रश्नांच्या ठिकाणी कारणे दिलेली आहेत. आपल्याला योग्य वाटेल त्या कारणापुढे 'बरोबर' ( ) अशी खूण करावी.
- ३) दिलेली कारणे, विधाने यांच्याव्यतिरिक्त अधिक कारणे, विधाने किंवा माहिती द्यावयाची आसल्यास ती त्या प्रश्नाखाली रिकाम्या सोडलेल्या जागेत थोडक्यात द्यावी.

१) शिक्षकांचे नाव :-

२) शैक्षणिक पात्रता :-

३) शाळेचे नाव व पत्ता :-

४) अद्यापनाचा एकूण अनुभव :

वर्षे

५) मराठी विषय शिकविण्याचा अनुभव :-

वर्षे

६) प्रश्नावलीसोबत पाठांची नावे व त्यापुढे त्यातून प्रतिबिंबित होणारी गाभामूल्ये दिलेली आहेत. दिलेल्या गाभामूल्याव्यतिरिक्त आणखी काही गाभामूल्ये प्रतिबिंबित होत असतील तर ती त्या त्या पाठापुढे लिहावीत.

७) पाठांची नावे व त्यापुढे त्यातून प्रतिबिंबित होणारी गाभामूल्ये दिलेली आहेत ती जर त्या त्या पाठामधून प्रतिबिंबित होत नसतील तर त्या गाभामूल्याभोवती वर्तुळ काढा.

८) इयत्या १ ली च्या पाठ्यपुस्तकातील पाठामधून गाभामूल्ये पुरेशा प्रमाणात प्रतिबिंबित झाली आहेत का?

(होय/नाही)

९) वरील प्रश्नाचे उत्तर 'नाही' असेल तर त्याचे कोणते कारण संभवते ?

इयत्ता १ ली चे पाठ्यक्रमामधून श्रवण , वाचन, लेखन ही भाषाकौशल्ये शिकविण्यावर भर दिलेला आहे , गाभाभूत मूल्ये शिकविणे हे उद्दिष्ट नाही.

(होय/नाही)

१०) याव्यतिरिक्त इतर कोणती कारणे असल्यास ती खाली मोकळ्या सोडलेल्या जागेत लिहावीत.

१)

२)

३)

४)

११) इयत्ता २ री च्या पाठ्यपुस्तकातील पाठामधून गाभामूल्ये पुरेशा प्रमाणात प्रतिबिंबित झाली आहेत का ?

(होय/नाही)

१२) वरील प्रश्नाचे उत्तर नाही असेल तर त्याचे कोणते कारण संभवते ?  
इयत्ता २ री च्या पाठ्यक्रंमामधून श्रवण, वाचन, लेखन या कौशल्यावर भर दिलेला आहे गाभाभूत मूल्ये शिकविणे हे उद्दिष्ट नाही.

(होय/नाही)

१३) याव्यतिरिक्त इतर कोणती कारणे संभवत असतील तर ती खाली मोकळ्या सोडलेल्या जागेत लिहावीत.

१)

२)

३)

४)

१४) इयत्ता ३ री च्या पाठ्यपुस्तकांतील पाठामधून गाभामूल्ये पुरेशा प्रमाणात प्रतिबिंबित झाली आहेत का ?

(होय/नाही)

१५) वरील प्रश्नाचे उत्तर नाही असेल तर त्याचे कोणते कारण संभवते ?

इयत्ता ३ री मध्ये भषिक कौशल्य विकसनावर म्हणजेच श्रवण, वाचन, लेखन या कौशल्यावर आधिक भर दिला जातो.

(होय/नाही)

१६) याव्यतरिक्त इतर कोणती कारणे संभवत असल्यास ती खाली मोकळ्या सोडलेल्या जागेत लिहावीत .

१)

२)

३)

४)

१७) इयत्ता ४ थी च्या पाठ्यपुस्तकांतून प्रतिबिंबित होणारी गाभामूल्ये पुरेशा प्रमाणात आहेत का ?

(होय/नाही)

१८) वरील प्रश्नाचे उत्तर 'नाही' असेल तर त्याचे कोणते कारण संभवते ?

इयत्ता ४ थी मध्ये सुद्धा भाषिक कौशल्य विकसनावर म्हणजेच श्रवण, संभाषण, वाचन, लेखन या कौशल्य विकसनावर अधिक भर दिला जातो.

(होय/नाही)

१९) वरील कारणाव्यतरिक्त इतर कोणती कारणे संभवत असल्यास ती खाली मोकळ्या सोडलेल्या जागेत लिहावीत.

१)

२)

३)

४)

२०) प्रस्तुत संशोधनाच्या संदर्भात वर विचारण्यात न आलेली तथापि प्रस्तुत संशोधनास उपयुक्त ठरेल अशी काही माहिती द्यावयाची असल्यास ती येथे खाली रिकाम्या जागेत द्यावी.

इयत्ता १ ली च्या “बालभारती” पाठ्यपुस्तकातील

| पाठामधून होणारी मूल्ये (गाभामूल्ये) |                                      |                                 |                               |
|-------------------------------------|--------------------------------------|---------------------------------|-------------------------------|
| अ.न                                 | पाठ क्रमांक                          | पाठाचे नाव                      | प्रतिबिंबित होणारी गाभामूल्ये |
|                                     | १-अ                                  |                                 |                               |
| १                                   | (चित्रनिरीक्षण) चांदोबा पाण्यात पडला | १) वैज्ञानीक मनोभवाची           | रुजवणूक                       |
|                                     |                                      | २) पर्यावरण संरक्षण             |                               |
| २                                   | (गाणे) मोरा रे मोरा                  | १) पर्यावरण संरक्षण             |                               |
|                                     |                                      | २) राष्ट्रीय अ स्मिता जोपासणे   |                               |
| ३                                   | (चित्रनिरीक्षण) एकीचे बळ             | १)संमाजिक अडसरांचे निर्मूलन     |                               |
|                                     |                                      | २)भारतीय संविधात्मक जबाबदारी    |                               |
| ४                                   | (गाणे) भिंगरी                        | १) वैज्ञानिक मनोभावाची          | रुजवणूक                       |
| ५                                   | (चित्रनिरीक्षण) कोल्हा व द्राक्षे    | १) समाजिक अडसरांचे निर्मूलन     |                               |
| ६                                   | (गाणे) झू झू झोपाळा                  | १) वैज्ञानिक मनोभावांची         | रुजवणूक                       |
| ७                                   | (चित्रनिरीक्षण) मायाळू हत्ती         | १) पर्यावरणाचे संरक्षण          |                               |
|                                     |                                      | २) भारतीय संविधानात्मक जबाबदारी |                               |
| ८                                   | १ आ घ ई र                            | १) लहान कुटुंबाचा आदर्श         |                               |
| ९                                   | २ प ण फ स                            | १) पर्यावरण संरक्षण             |                               |
| १०                                  | ३ अ न ऊ                              | १) लहान कुटुंबाचा आदर्श         |                               |
| ११                                  | ४ म त क ब                            | १) भारताचा सामाईक सांस्कृतिक    |                               |

|       |               | वारसा                                                      |
|-------|---------------|------------------------------------------------------------|
| १२ ५  | ग द व ा       | १)पर्यावरण संरक्षण<br>२)वैज्ञानिक मनोभावाची रुजवणूक        |
| १३ ६  | उ ऐ औ ळ ख     | -----                                                      |
| १४ ७  | झ ड ओ ी       | -----                                                      |
| १५ ८  | य ज ड ण ु     | १)पर्यावरण संरक्षण                                         |
| १६ ९  | ल श ह अ ि     | -----                                                      |
| १७ १० | इ ट ठ छ       | -----                                                      |
| १८ ११ | थ ष ध च भ ू ो | १)वैज्ञानिक मनोभावांची रुजवणूक                             |
| १९ १२ | मूळाक्षरे     | -----                                                      |
| २० १३ | माझा हात      | १)भारतीय संविधानात्मक जबाबदारी                             |
| २१ १४ | ताजी भाझी     | १)वैज्ञानिक मनोवाची रुजवणूक<br>२)सामाजिक अडसरांचे निर्मूलन |
| २२ १५ | फुगा फुटला    | १)वैज्ञानिक दृष्टिकोन                                      |
| २३ १६ | माझा देश      | १)राष्ट्रीय अस्मिता जोपासणे<br>२)पर्यावरण संरक्षण          |
| २४ १७ | खेळ पळापळीचा  | १)स्त्री-पुरुष समानता<br>२)भारतीय संविधानात्मक जबाबदारी    |
| २५ १८ | बोला बाई बोला | -----                                                      |
| २६ १९ | वाढ दिवस      | -----                                                      |
| २७ २० | गमंत जंमत     | १)स्त्री-पुरुष समानता                                      |

|    |    |                      |                                                                           |
|----|----|----------------------|---------------------------------------------------------------------------|
| २८ | २१ | मोत्याची शेपटी       | १)पर्यावरण संरक्षण<br>२)वैज्ञानिक मनोभावाची<br>रुजवणूक                    |
| २९ | २२ | चला सुटी झाली        | १)भारतीय संविधानात्मक<br>जबाबदाऱ्या                                       |
| ३० | २३ | माझी शाळा            | १)पर्यावरण संरक्षण<br>२)भारतीय संविधानात्मक<br>जबाबदारी                   |
| ३१ | २४ | एक होता गणू          | १)वैज्ञानिक मनोभावाची<br>रुजवणूक<br>२)भारतीय संविधानात्मक<br>जबाबदारी     |
| ३२ | २५ | फुलपाखरू             | १)पर्यावरण संरक्षण                                                        |
| ३३ | २६ | तिळगूळ घ्या गोड बोला | १)भारताचा सामाईक<br>सांस्कृतिक वारसा<br>२)भारतीय संविधानात्मक<br>जबाबदारी |
| ३४ | २७ | एक होता ससा          | १)पर्यावरण संरक्षण<br>२)भारतीय संविधानात्मक                               |

|    |    |                 |                      |
|----|----|-----------------|----------------------|
|    |    |                 | जबाबदारी             |
| ३५ | २८ | आनंदाने गाऊया   | १) पर्यावरण संरक्षण  |
| ३६ | २९ | रुप नको गुण पहा | १) पर्यावरण संरक्षण  |
|    |    |                 | २) राष्ट्रीय अस्मिता |
|    |    |                 | जोपासणे              |

सारणी क्र. ५.४

इयत्ता २ री च्या ' बालभारती' पाठ्यपुस्तकातील

| पाठामधून प्रतिबिंबित होणारी गाभामूल्ये |             |                    |                                                                |  |
|----------------------------------------|-------------|--------------------|----------------------------------------------------------------|--|
| अ.न.                                   | पाठ क्रमांक | पाठाचे नाव         | प्रतिबिंबित होणारी गाभामूल्ये                                  |  |
| १                                      | १           | झोपाळा गेला उडून   | १) पर्यावरण संरक्षण<br>२) वैज्ञानिक मनोभावाची<br>रुजवणूक       |  |
| २                                      | २           | लोभी कुत्रा        | १)लोकशाही भारताचा सामाईक<br>सांस्कृतिक वारसा                   |  |
| ३                                      | ३           | कोणाचे ग कोणाचे    | १)पर्यावरण संरक्षण                                             |  |
| ४                                      | ४           | माकडे आणि टोपीवाला | १) पर्यावरण संरक्षण                                            |  |
| ५                                      | ५           | आमची मंजू          | १) वैज्ञानिक दृष्टिकोन<br>२) भारतीय संविधानात्मक<br>जबाबदाऱ्या |  |
| ६                                      | ६           | भूर जाऊ            | १) वैज्ञानिक मनोभावाची<br>रुजवणूक<br>२) पर्यावरण संरक्षण       |  |
| ७                                      | ७           | उठा उठा चिऊताई     | १) पर्यावरण संरक्षण                                            |  |

२) भारताची संविधानात्मक

|    |    |                      | जबाबदारी                                                  |
|----|----|----------------------|-----------------------------------------------------------|
| ८  | ८  | असा पडतो पाऊस        | १) वैज्ञानिक मनोभावाची<br>रुजवणूक<br>२) पर्यावरण संरक्षण  |
| ९  | ९  | माझे घर              | १) पर्यावरण संरक्षण<br>२) वैज्ञानिक मनोभावाची<br>रुजवणूक  |
| १० | १० | ये रे ये रे कोल्होबा | १) पर्यावरण संरक्षण<br>२) वैज्ञानिक मनोभावाची             |
| ११ | ११ | नदीचे गाणे           | १) पर्यावरण संरक्षण<br>२) वैज्ञानिक मनोभावाची<br>रुजवणूक  |
| १२ | १२ | देतो तो देव          | १) पर्यावरण संरक्षण<br>२) भारतीय संविधानात्मक             |
|    |    | जबाबदारी             |                                                           |
| १३ | १३ | माकडाचे दुकान        | १) पर्यावरण संरक्षण<br>२) भारतीय संविधानात्मक<br>जबाबदारी |
| १४ | १४ | घरचे डॉक्टर          | १) पर्यावरण संरक्षण                                       |

|    |    |                |                                                                      |
|----|----|----------------|----------------------------------------------------------------------|
|    |    |                | २) वैज्ञानिक दृष्टिकोन                                               |
| १५ | १५ | पतंग           | १) वैज्ञानिक मनोभावाची<br>रुजवणूक                                    |
|    |    |                | २) पर्यावरण संरक्षण                                                  |
| १६ | १७ | वाहनांची मजा   | १) वैज्ञानिक मनोभावाची<br>रुजवणूक                                    |
|    |    |                | २) पर्यावरण संरक्षण                                                  |
| १७ | १६ | सहल            | १) पर्यावरण संरक्षण                                                  |
|    |    |                | २) लोकशाही                                                           |
| १८ | १८ | एवढीशी चूक     | १) राष्ट्रीय अस्मिता जोपासणे                                         |
|    |    |                | २) संविधानात्मक जबाबदारी                                             |
|    |    |                | ३) सामाजिक अडसरांचे<br>निर्मूलन                                      |
| १९ | १९ | धाडशी शिवशांकर | १) भारतीय संविधानात्मक<br>जबाबदाऱ्या<br>(नागरिकांची मूलभूत कर्तव्ये) |
|    |    |                | २) वैज्ञानिक मनोभावाची<br>रुजवणूक                                    |
| २० | २० | मी कोण ?       | -                                                                    |
| २१ | २१ | खी शहाणा झाला  | १) पर्यावरण संरक्षण                                                  |
|    |    |                | २) भारतीय संविधानात्मक                                               |

|    |    |                 |                        |
|----|----|-----------------|------------------------|
|    |    |                 | जबाबदारी               |
| २२ | २२ | मुंग्यांचा विजय | १) भारतीय संविधानात्मक |
|    |    |                 | जबाबदारी               |
|    |    |                 | २) पर्यावरण संरक्षण    |
| २३ | २३ | पत्राचा प्रवास  | १) वैज्ञानिक मनोभावाची |
|    |    |                 | रुजवणूक                |
| २४ | २४ | अक्कू बक्कू     | १) पर्यावरण संरक्षण    |
|    |    |                 | २) वैज्ञानिक मनोभावाची |
|    |    |                 | रुजवणूक                |
|    |    |                 | ३) भारतीय संविधानात्मक |

जबाबदारी

सारणी क्र. ५:६

इयत्ता ३ री च्या “बालभारती पाठ्यपुस्तकातील

पाठामधून प्रनिर्बिंबित होणारी गाभामूल्ये”

| अ. न. | पाठ क्रमांक | पाठाचे नाव             | प्रतिबिंबित होणारी गाभामूल्ये                                  |
|-------|-------------|------------------------|----------------------------------------------------------------|
| १     | गाणे १      | जय भारता               | १) राष्ट्रीय अस्मिता जोपासणे<br>२) भारतीय स्वातंत्र्य          |
|       |             | चळवळीचा इतिहास         | ३) सामाजिक अडसरांचे                                            |
|       |             | निर्मूलन               |                                                                |
| २     | गाणे २      | या बालांनो, या रे या!  | १) पर्यावरण संरक्षण                                            |
| ३     | गाणे ३      | झाडे लावू              | १) पर्यावरण संरक्षण<br>२) वैज्ञानिक मनोभावाची                  |
|       |             | रुजवणूक                |                                                                |
| ४     | गाणे ४      | छोटेसे बहीणभाऊ         | १) पर्यावरण संरक्षण<br>२) समानतावाद<br>३) लहान कुटुंबाचा आदर्श |
| ५     | १           | जिकडे तिकडे पाणीच पाणी | १) पर्यावरण संरक्षण                                            |

|    |   |                 |                                                                                                            |
|----|---|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    |   |                 | २) वैज्ञानिक मनोभावाची<br>रुजवणूक                                                                          |
| ६  | २ | सवय शिस्तीची    | १) राष्ट्रीय अस्मिता<br>जोपासण्यासाठी<br>आवश्यक आशय<br>२) संविधानात्मक जबाबदाऱ्या                          |
| ७  | ३ | निश्चयाचे बळ    | १) भारतीय स्वातंत्र्य<br>चळवळीचा इतिहास<br>२) भारताचा सामाईक<br>सांस्कृतिक वारसा                           |
| ८  | ४ | गाणे अमुचे जुळे | १) पर्यावरण संरक्षण<br>२) समानतावाद<br>३) सामाजिक अडसरांचे<br>निर्मूलन                                     |
| ९  | ५ | शिरीषकुमार      | १) भारतीय स्वातंत्र्य<br>चळवळीचा इतिहास<br>२) भारतीय संविधानात्मक<br>जबाबदाऱ्या<br>३) स्त्री- पुरुष समानता |
| १० | ६ | चणिया           | १) पर्यावरण संरक्षण                                                                                        |

|    |    |                  |                                                                                                      |
|----|----|------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    |    |                  | २) वैज्ञानिक मनोभावाची<br>रुजवणूक                                                                    |
| ११ | ७  | ज्योत            | १) वैज्ञानिक दृष्टिकोन<br>२) भारताचा सामाईक<br>सांस्कृतिक वारसा                                      |
| १२ | ८  | चित्रे           | १) लहान कुटुंबाचा आदर्श<br>२) भारतीय संविधानात्मक<br>जबाबदाऱ्या                                      |
| १३ | ९  | अशी असावी मैत्री | १) पर्यावरण संरक्षण<br>२) भारतीय संविधानात्मक<br>जबाबदाऱ्या                                          |
| १४ | १० | प्रातःकाळ        | १) पर्यावरण संरक्षण<br>२) भारताचा सामाईक<br>सांस्कृतिक वारसा<br>३) भारतीय संविधानात्मक<br>जबाबदाऱ्या |
| १५ | ११ | कंधारची सहल      | १) धर्मनिरपेक्षता<br>२) भारतीय संविधानात्मक<br>जबाबदाऱ्या<br>३) राष्ट्रीय अस्मिता जोपासणे            |

|    |    |                      |                                                                                              |
|----|----|----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
|    |    |                      | ४) भारताचा सामाईक<br>सांस्कृतिक वारसा                                                        |
| १६ | १२ | मी क्रिकेट खेळतो     | १) भारतीय संविधानात्मक<br>जबाबदाऱ्या<br>२) धर्मनिरपेक्षता<br>३) सामाजिक अडसरांचे<br>निर्मूलन |
| १७ | १३ | लेखन कसे असावे       | १) सामाईक सांस्कृतिक वारसा                                                                   |
| १८ | १४ | डोंगरदादा            | १) पर्यावरण संरक्षण<br>२) भारतीय संविधानात्मक<br>जबाबदाऱ्या.                                 |
| १९ | १५ | शाबास माझ्या पुता    | १) भारतीय संविधानात्मक<br>जबाबदाऱ्या<br>२) वैज्ञानिक मनोभावाची<br>रुजवणूक                    |
| २० | १६ | चालता चालता काय होते | १) भारतीय संविधानात्मक<br>जबाबदाऱ्या                                                         |
| २१ | १७ | फुलांची भेट          | १) पर्यावरणाचे संरक्षण<br>२) जबाबदारीची जाणीव                                                |
| २२ | १८ | राजू आरशात पाहतो     | १) पर्यावरण संरक्षण<br>२) वैज्ञानिक मनोभावाची                                                |

|    |    |                                  |                                                                                                                    |
|----|----|----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| १६ | १६ | सायंकाळची शोभा                   | १) पर्यावरण संरक्षण                                                                                                |
| १७ | १७ | गोविंदपूल                        | १) वैज्ञानिक मनोभावाची<br>रुजवणूक                                                                                  |
| १८ | १८ | सुभाषचंद्र बोस<br>चळवळीचा इतिहास | १) भारतीय स्वातंत्र्य<br><br>२) स्त्री- पुरुष समानता                                                               |
| १९ | १९ | प्रमाण                           | १) भारतीय संविधानात्मक<br>जबाबदाऱ्या<br><br>२) भारताचा सामाईक<br>सांस्कृतिक वारसा                                  |
| २० | २० | माझ्या आठवणी                     | १) राष्ट्रीय अस्मिता जोपासणे<br>२) स्त्री-पुरुष समानता                                                             |
| २१ | २१ | अभंग                             | १) राष्ट्रीय अस्मिता जोपासणे<br>२) भारतीय संविधानात्मक<br>जबाबदाऱ्या<br><br>३) भारताचा सामाजिक<br>सांस्कृतिक वारसा |

|    |    |                            |                                      |
|----|----|----------------------------|--------------------------------------|
|    |    |                            | रुजवणूक                              |
|    |    |                            | २) पर्यावरण संरक्षण                  |
| ९  | ९  | बलाढ्य मुंगी               | १) पर्यावरण संरक्षण                  |
|    |    |                            | २) राष्ट्रीय अस्मिता जोपासणे         |
| १० | १० | वीरांगना                   | १) स्वातंत्र्य चळवळीचा इतिहास        |
|    |    |                            | २) स्त्री-पुरुष समानता               |
| ११ | ११ | पत्र                       | १) पर्यावरण संरक्षण                  |
|    |    |                            | २) भारतीय संविधानात्मक जबाबदाऱ्या    |
| १२ | १२ | हळूच या हो हळूच या !       | १) पर्यावरण संरक्षण                  |
| १३ | १३ | डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर      | १) राष्ट्रीय अस्मिता जोपासणे         |
|    |    |                            | २) भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीचा इतिहास |
|    |    |                            | ३) सामाजिक अडसरांचे निर्मुलन         |
| १४ | १४ | मुलाचे पाय पाळण्यात दिसतात | १) वैज्ञानिक मनोभावाची रुजवणूक       |
| १५ | १५ | अती तिथं माती              | १) भारतीय संविधानात्मक जबाबदाऱ्या    |

इयत्ता ४ थी च्या ' बालभारती'

पाठ्यपुस्तकातील पाठामधून प्रतिबिंबित होणारी गाभामूल्ये

| अ.न. | पाठ क्रमांक | पाठाचे नाव                   | प्रतिबिंबित होणारी गाभामूल्ये                                     |
|------|-------------|------------------------------|-------------------------------------------------------------------|
| १    | १           | झुळूक मी व्हावे              | १) पर्यावरणाचे संरक्षण                                            |
| २    | २           | सांकव                        | १) पर्यावरणाचे संरक्षण<br>२) वैज्ञानिक मनोभावाची रुजवणूक          |
| ३    | ३           | मला माझ्या आईचा अभिमान वाटतो | १) स्त्री-पुरुष समानता<br>२) वैज्ञानिक मनोभावाची रुजवणूक          |
| ४    | ४           | हिरकणी                       | १) राष्ट्रीय अस्मिता जोपासणे<br>२) स्त्री -पुरुष समानता           |
| ५    | ५           | क्रांतिकारकाचे बालपण         | १) भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीचा इतिहास                              |
| ६    | ६           | देवगिरी                      | १) भारतीय संविधानात्मक जबाबदाऱ्या<br>२) राष्ट्रीय अस्मिता जोपासणे |
| ७    | ७           | पोपटपंची                     | १) पर्यावरण संरक्षण                                               |
| ८    | ८           | धरत्रीले दंडवत               | १) वैज्ञानिक मनोभावाची                                            |

| रुजवणूक |    |                        |                                                             |
|---------|----|------------------------|-------------------------------------------------------------|
| २३      | १९ | मला व्हायचंय अंतराळवीर | १) वैज्ञानिक दृष्टिकोन                                      |
| २४      | २० | धावपटू भाग्यश्री बिले  | १) स्त्री-पुरुष समानता<br>२) भारतीय संविधानात्मक जबाबदाऱ्या |
| २५      | २१ | तेनालीराम              | १) सामाईक सांस्कृतिक वारसा                                  |
| २६      | २२ | मी आहे दूरदर्शन        | १) वैज्ञानिक दृष्टिकोन<br>२) सामाजिक समानता                 |

परिशिष्ट 'ब'

प्रश्नावलीला प्रतिसाद देणारे

शिक्षक व त्यांच्या शाळा

| अ. न. | शिक्षकांचे नांव                | शाळेचे नाव व पत्ता                                             |
|-------|--------------------------------|----------------------------------------------------------------|
| १     | श्री. हिंदुराव बाबुराव काशिद   | विद्यामंदिर कुन्हाडवाडी (वाघवे)<br>ता. पन्हाळा. जि. कोल्हापूर. |
| २     | श्री. रमेश शिवराम चिले         | विद्यामंदिर नेबापूर<br>ता. पन्हाळा. जि. कोल्हापूर.             |
| ३     | श्री. प्रभाकर शंकरराव त्रिकोणे | शेठ रुईया सेंट्रल स्कूल<br>(पतियाळा), कोल्हापूर.               |
| ४     | श्री. बाबासाहेब कोडिबा पाटील   | म्यु. नेहरूनगर वसाहत विद्यालय<br>महापालिका, कोल्हापूर.         |
| ५     | श्री. अरविंद पांडुरंग नलवडे    | विद्यामंदिर दळवेवाडी<br>कोल्हापूर.                             |
| ६     | श्री. संजय गणपती पोतदार        | कुमार विद्यामंदिर कळे,<br>ता. पन्हाळा. जि. कोल्हापूर.          |
| ७     | श्री. राजाराम सुभाना पाटील     | श्री.प्रिन्स शिवाजी विद्यालय,<br>का. बावडा, कोल्हापूर.         |

|    |                                  |                                                                   |
|----|----------------------------------|-------------------------------------------------------------------|
| ८  | श्री. गोविंद चंद्राप्पा दाभोळकर  | विद्यामंदिर पोवारवाडी (कणेरी पैकी)<br>ता. पन्हाळा, जि. कोल्हापूर. |
| ९  | श्री. शामराव सिद्धाप्पा पाटील    | विद्यामंदिर धुमडेवाडी.<br>ता. चंदगड, जि. कोल्हापूर.               |
| १० | श्री. धोंडीराम मारुती मांडवकर    | भाऊसोा महागांवकर विद्यालय<br>कोल्हापूर.                           |
| ११ | श्री. भोसले सी. डी.              | तालबहादूर शास्त्री शा.कृ. ३४.<br>इचलकरंजी, कोल्हापूर.             |
| १२ | सौ. सिंधू सिद्राम कमते           | म. विठ्ठल रामजी शिंदे<br>शा.क्र. २१, इचलकरंजी, कोल्हापूर.         |
| १३ | श्री. विश्वनाथ आप्पासाहेब नावलगी | मराठी विद्यामंदिर नागवे,<br>ता. चंदगड, जि. कोल्हापूर.             |
| १४ | श्री. महादेव बाळू नाईक           | विद्यामंदिर मलगेवाडी बु॥<br>ता. चंदगड, जि. कोल्हापूर.             |
| १५ | कु. नेजे अनिता आनंदा             | श्रीम. कमला नेहरु वि.म. कृ.९<br>इचलकरंजी, कोल्हापूर.              |
| १६ | श्री. महादेव विश्वनाथ लंबे       | पुज्य. सानेगुरुजी विद्यामंदिर<br>कृ. ४०, इचलकरंजी, कोल्हापूर.     |
| १७ | कु. कांता शिवाजी शिंदे           | वि. मं. निवडे,<br>ता. पन्हाळा, जि. कोल्हापूर.                     |
| १८ | श्री. श्रीकांत गणेश जोशी         | श्री.विवेकानंद विद्यालय,                                          |

|    |                              |                                |
|----|------------------------------|--------------------------------|
|    |                              | २६१६, बी, मंगळवार पेठ,         |
| १९ | सौ. रोहिणी दत्तात्रय कानिटकर | गागी देसाई टोपीवाले विद्याभवन, |
|    |                              | जुना राजवाडा, कोल्हापूर.       |
| २० | सौ. जयश्री विनायक घोडे       | विद्यामंदिर शाहूपुरी           |
|    |                              | ८७५, चव्हाण कॉलनी, कोल्हापूर.  |

## परिशिष्ट 'क'

तज्ज्ञांच्या मुलाखती घेण्यासाठी तयार केलेली मुलाखतसूची.

शिक्षकांच्या मुलाखतीसाठी प्रश्न

- १) मुलाखतीपूर्वी पाठ्यपुस्तकातील पाठांची नावे व त्यातून प्रतिबिंबित होणारी गाभामूल्ये यांची सारणी दिलेली आहे. त्या गाभामूल्याव्यतिरिक्त आणखी काही गाभामूल्ये प्रतिबिंबित होत असतील तर ती त्या त्या पाठासाठी सांगा.
- २) पाठांची नावे व त्यातून प्रतिबिंबित होणारी गाभामूल्ये दिलेली आहेत. ती गाभामूल्ये जर त्या त्या पाठामधून प्रतिबिंबित होत नसतील तर ती सांगा.
- ३) इयत्ता १ ली च्या पाठ्यपुस्तकातून गाभामूल्ये पुरेशा प्रमाणात प्रतिबिंबित होतात का ?
- ४) होत नसतील तर त्याची कारणे कोणती ?
- ५) इयत्ता २ री च्या पाठ्यपुस्तकातून गाभामूल्ये पुरेशा प्रमाणात प्रतिबिंबित होतात का ?
- ६) होत नसतील तर त्याची कारणे कोणती ?
- ७) इयत्ता ३ री च्या पाठ्यपुस्तकातून गाभामूल्ये पुरेशा प्रमाणात प्रतिबिंबित होतात का ?
- ८) होत नसतील तर त्याची कारणे कोणती ?
- ९) इयत्ता ४ थी च्या पाठ्यपुस्तकातून गाभामूल्ये पुरेशा प्रमाणात प्रतिबिंबित

होतात का ?

१०) होत नसतील तर त्याची कारणे कोणती ?

११) प्रस्तुत संशोधनाच्या संदर्भात वर विचारण्यात न आलेली तथापि प्रस्तुत संशोधनास उपयुक्त ठरेल अशी काही माहिती द्यावयाची आहे का ?

परिशिष्ट 'ड'

मुलाखत घेतलेल्या तज्ज्ञांची यादी

| अ.न. | शिक्षकाचे नाव               | शाळेचे नाव                                                                            |
|------|-----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| १    | सौ. विद्या सुरेश दाबडे      | सरस्वती चुनेकर विद्यामंदिर,<br>तोरणानगर, कोल्हापूर.                                   |
| २    | श्री. पांडुरंग गणपती गुरव   | अध्यापक वि.मं. करड्याळ<br>ता. कागल, जि. कोल्हापूर.                                    |
| ३    | श्री. मधुकर गणपती देसाई     | दिनकरराव शिंदे मा. विद्यालय,<br>गडहिंंगलज, जि. कोल्हापूर.                             |
| ४    | श्री. सुभाष कृष्णाजी फडणीस  | म. दु. श्रेष्ठी आण्णा विद्यालय<br>नगर परिषद शिक्षण मंडळ,<br>गडहिंंगलज, जि. कोल्हापूर. |
| ५    | श्री. विजयकुमार आ. गवळी     | बॅ. नाथ पै. विद्यालय गडहिंंगलज,<br>कोल्हापूर.                                         |
| ६    | श्री. पांडूरंग हरी पाटील    | विद्यामंदिर व्हन्नूर,<br>ता. कागल, जि. कोल्हापूर                                      |
| ७    | श्री. अनिल कल्लाप्पा बिर्जे | कुमार विद्यामंदिर तेगिनहाळ<br>ता. गडहिंंगलज, जि. कोल्हापूर                            |

|    |                             |                                                           |
|----|-----------------------------|-----------------------------------------------------------|
| ८  | सौ.सुशिला दत्तात्रय नायकुडे | शाळा क्र. ४४ इचलकरंजी<br>यशवंतराव चव्हाण, वि.मं.          |
| ९  | सौ.भारती गणपती पाटील        | बै.नाथ पै विद्यालय, गडहिंग्लज<br>जिल्हा- कोल्हापूर        |
| १० | सौ. शिल्पा अनिल कडणे        | छत्रपती शिवाजी विद्यालय<br>ता.गडहिंग्लज जिल्हा- कोल्हापूर |